

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

385

Vragen van het lid **Mutluer** (PvdA) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *het bericht dat kleinschalige jeugdgevangenissen leegstaan* (ingezonden 19 september 2022).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 19 oktober 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 241

Vraag 1

Kent u het bericht «Vijf kleine jeugdgevangenissen zijn begonnen als experiment en staan nu nagenoeg leeg»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Staat u nog steeds achter het doel achter de Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (KVJJ) om daarvoor in aanmerking komende jongeren dicht bij hun leefomgeving te kunnen plaatsen zodat school en werk kunnen doorgaan, hun sociale netwerk in stand blijft en dat daardoor hun resocialisatie kansrijker is dan in een in reguliere justitiële jeugdinstelling (JJI)? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ja. De Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd (hierna: KVJJ) is een voorziening waar jongeren dichtbij hun eigen leefomgeving verblijven met een lager beveiligingsniveau dan in de JJI. Ik ben ervan overtuigd dat het gebruik van de KVJJ de resocialisatie van jongeren ten goede komt, omdat positieve elementen in het netwerk van de jongeren behouden kunnen blijven en eerder ingezette zorg, hulp, onderwijs en/of werk kunnen doorlopen.

Vraag 3

Wat is de capaciteit van de vijf KVJJ's, sinds wanneer is die beschikbaar en hoeveel daarvan is er bezet?

¹ NRC.nl, 15 september 2022, «Vijf kleine jeugdgevangenissen zijn begonnen als experiment en staan nu nagenoeg leeg», <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/09/15/kleinschalige-jeugdgevangenis-weinig-gebruikt-a4142058>.

Antwoord 3

De gemiddelde bezetting van de KVJJ's is laag. In de monitor van de KVJJ wordt momenteel onderzocht hoe groot de potentiële doelgroep voor deze modaliteit is. Daarnaast verloopt de toeleiding naar de KVJJ nog niet goed, waardoor de KVJJ onderbenut wordt. Ik zet me in om de mogelijkheden van de KVJJ's optimaal te benutten, om zo het gewenste maatwerk voor strafrechtelijke jongeren te realiseren. Dit heeft echter tijd nodig. De KVJJ is een relatief nieuwe modaliteit binnen het jeugdstrafrecht, waardoor het nog niet overal in de jeugdstrafrechtketen even bekend is en de werkwijze voor plaatsing nog niet optimaal is ingericht.

Jaartal	Totale instroom KVJJ's
2017	48
2018	41
2019	32
2020	43
2021	51
2022	39 ¹

¹ Per 26-09-2022.

KVJJ	Operationeel sinds	Capaciteit	Gemiddelde bezetting in 2021	Gemiddelde bezetting in 2022 ¹	Bezetting op 12-10-2022
Amsterdam	September 2016	8	5,3	4,53	8
Zuid	April 2020	8	1,19	1,41	2
Noord	April 2021	8	0,99	1,82	0
Rijnmond	Augustus 2021	8 ²	0,46	1,54	4
Den Haag	September 2021	8 ³	0,42	1,82	1

¹ Per 13-10-2022.

² Bij ingebruikname 4 plekken.

³ Bij ingebruikname 2 plekken.

Vraag 4

Klopt het dat er voldoende personeel en budget voor de KVJJ's is om ze ook te kunnen benutten? Zo nee, wat klopt er dan niet?

Antwoord 4

Ja.

Vraag 5

Klopt het dat de Raad voor de Kinderbescherming, reclassering, advocaten, Openbaar Ministerie en de rechter vaak adviseren jongeren naar een kleine locatie te sturen? Zo ja, heeft u een indicatie in hoeveel gevallen dit wordt geadviseerd en in hoeveel van die gevallen een jongere dan ook daadwerkelijk in een KVJJ wordt geplaatst? In hoeveel gevallen wordt een jongere dan toch in een reguliere JJI geplaatst?

Antwoord 5

De Raad voor de Kinderbescherming (bij jongeren tot 18 jaar) en de Reclasseringsorganisatie (bij jongeren vanaf 18 jaar) kunnen jongeren aanmelden voor plaatsing in een KVJJ. Om een jongere in een KVJJ te plaatsen, is een akkoord van het OM een vereiste. Rechters kunnen over de plaats van tenuitvoerlegging (zoals een KVJJ) advies uitbrengen. Sinds medio 2021 wordt het functioneren van de KVJJ's (en de keten daaromheen) gemonitord, waarin ook cijfers over de toeleiding worden bijgehouden². In de periode januari 2021 tot en met juni 2021 waren er 72

² Deze cijfers hebben betrekking op alle plaatsingen: zowel preventieve hechtenis als wanneer jongeren uitstromen uit een JJI (laatste fase PIJ-maatregel/jeugd detentie). Verreweg de meeste jongeren in een KVJJ zitten daar i.h.k.v. een preventieve hechtenis.

aanvragen voor plaatsing in een KVJJ, waarna DIZ bij 57 jongeren een positief besluit tot plaatsing nam (79%)³. Uiteindelijk zijn er 43 jongeren daadwerkelijk in een KVJJ geplaatst⁴. Van de 29 jongeren die niet zijn geplaatst, zijn er 18 in een JJI geplaatst, 9 geschorst en is één jongere civiel geplaatst. In de periode juli 2021 tot en met februari 2022 waren er 92 aanvragen voor plaatsing in een KVJJ, waarna DIZ bij 69 jongeren een positief besluit tot plaatsing nam (75%)⁵. Uiteindelijk zijn er 53 jongeren daadwerkelijk in een KVJJ geplaatst. Van de 39 jongeren die niet zijn geplaatst, zijn er 18 in een JJI geplaatst, 13 geschorst en bij 8 jongeren ontbreekt deze data in de monitor.

Vraag 6

Deelt u de mening van de woordvoerder van uw ministerie dat de voorwaarden «die zij hanteert voor het wel of niet plaatsen beter kunnen»? Zo ja, wat moet er beter en op welke termijn gaat dit gebeuren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Ja. In de praktijk worden de plaatsingscriteria door de organisaties in de jeugdstrafrechtketen niet altijd op dezelfde manier geïnterpreteerd. Daarom worden de plaatsingscriteria, in samenspraak met de keten, momenteel herijkt. Deze herijking zal dit najaar afgerond zijn. Ik verwacht dat de plaatsingscriteria hiermee duidelijker zullen worden en ze een betere onderlinge samenhang krijgen. De plaatsingscriteria worden periodiek op deze wijze tegen het licht gehouden.

Daarnaast wordt gekeken of, en zo ja hoe de werkwijze voor plaatsing kan worden versimpeld. Om een jongere in een KVJJ te kunnen plaatsen moeten er een aantal administratieve stappen doorlopen worden, wat mogelijk afschrikt om een jongere voor de KVJJ aan te melden. Ook wordt de werkwijze van plaatsing meegenomen in de monitor van de KVJJ, waarvan de resultaten naar verwachting in april 2023 gereed zijn.

Vraag 7

Waarom worden adviezen om een jongere in een KVJJ te plaatsen niet altijd opgevolgd? Op grond van welke criteria beslist de Divisie Individuele Zaken (DIZ) van uw ministerie over de plaatsing van een veroordeelde jongere? In welke mate wijken die criteria af van die van bijvoorbeeld rechters? Hoe vaak wordt er afgeweken van de adviezen van een rechter?

Antwoord 7

Jongeren worden in een KVJJ geplaatst als ze voldoen aan een aantal criteria (zoals motivatie en aanwezigheid van beschermende factoren) en er geen contra-indicaties zijn (zoals nabijheid van het slachtoffer en een hoog risico op onttrekking). Jongeren met een verdenking van levensdelicten, ernstige zedendelicten of ernstige psychiatrische problematiek worden niet geplaatst. Voor een volledig overzicht van de huidige plaatsingscriteria verwijst ik naar het informatieblad over de KVJJ voor ketenpartners⁶. De rechter(-commissaris) bepaalt of vrijheidsbeneming voor een jongere aan de orde is en kan over de plaats van tenuitvoerlegging (zoals een KVJJ) ook advies uitbrengen. Er wordt door DJI niet structureel bijgehouden hoe vaak rechters een positief advies geven over plaatsing in een KVJJ.

Vraag 8

Beschikt de DIZ over de benodigde informatie over de veroordeelde jongere, zijn omgeving, zijn mogelijk achterliggende problemen? Zo ja, hoe komt de DIZ aan die informatie en kennis om daar mee om te gaan? Zo nee, hoe kan dan toch een afweging over plaatsing in een KVJJ worden gemaakt?

³ De cijfers over de periode januari 2021 t/m juni 2021 hebben geen betrekking op KVJJ Rijnmond en KVJJ Den Haag, omdat die locaties pas in de tweede helft van 2021 in gebruik zijn genomen.

⁴ Niet bij alle positieve besluiten van DIZ wordt een jongere in een KVJJ geplaatst. Dat is bijvoorbeeld het geval als de rechter(-commissaris) de zaak schorst.

⁵ De cijfers over de periode juli 2021 t/m februari 2022 hebben betrekking op alle 5 KVJJ's.

⁶ <https://www.dji.nl/binaries/dji/documenten/publicaties/2021/02/21/informatieblad-ketenpartners-kvjj/Informatieblad+KVJJ+ketenpartners+-+juni+2022.pdf>.

Antwoord 8

Ja. DIZ besluit namens mij of een jongere in een KVJJ wordt geplaatst. De selectiefunctionarissen van DIZ worden geselecteerd en adequaat getraind om deze weging te kunnen maken. Uitgangspunt is dat zij hierin geadviseerd worden door de Raad voor de Kinderbescherming (bij jongeren tot 18 jaar), Reclasseringsorganisatie (bij jongeren vanaf 18 jaar), de rechter, de JJI en/of de KVJJ. De selectiefunctionaris ontvangt verschillende documenten om te kunnen beoordelen of plaatsing in een KVJJ wenselijk is. Denk hierbij aan: de voorgeleidingsrapportage, een inschatting van het risico op onttrekking en een plan van aanpak voor de invulling van het verblijf. De selectiefunctionaris weegt eventueel aanwezige veiligheidsrisico's en belangen van het slachtoffer mee in de besluitvorming. Ook is een akkoord van het OM met de plaatsing in een KVJJ een vereiste.

Vraag 9

Waarom is na de proefperiode met de KVJJ's besloten dat niet langer de rechter maar de afdeling DIZ over de plaatsing moest beslissen?

Antwoord 9

Sinds het besluit om de KVJJ op te nemen in het stelsel, is het plaatsingsproces van de KVJJ en de rol van DIZ daarin in lijn gebracht met het bredere plaatsingsproces zoals geregeld in hoofdstuk IV van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen. Dat betekent dat de rechter besluit of vrijheidsbeneming voor een jongere aan de orde is en DIZ besluit, net als bij alle andere strafrechtelijke plaatsingen, namens mij in welke inrichting en afdeling dat gebeurt.

Vraag 10

Deelt u de mening dat de beoordeling of een jongere al dan niet in een KVJJ dient te worden geplaatst wellicht beter aan een rechter die daarover advies en informatie bij anderen kan inwinnen kan worden overgelaten? Zo ja, hoe gaat u hier gevolg aan geven? Zo nee, waarom zou de DIZ een betere afweging kunnen maken?

Antwoord 10

Nee, die mening deel ik niet. Doordat DIZ (namens mij) plaatst kan centraal worden gestuurd en getoetst op de kwaliteit en uniformiteit van de selectie-(voorstellen). Hierdoor wordt rechtsongelijkheid zoveel mogelijk voorkomen: bij elke jongere wordt de vraag of plaatsing in een KVJJ wenselijk is op dezelfde manier gewogen. Daarnaast kan door de plaatsing te centraliseren naast het belang van de jongere, ook het bredere belang van capaciteitsmanagement worden meegewogen. Tenslotte kan op deze wijze goed worden beoordeeld in hoeverre het wenselijk is om een jongere samen te plaatsen met de jongeren die al in een KVJJ verblijven, en kan ook rekening worden gehouden met elementen als delictgeschiedenis en eventuele nabijheid van een slachtoffer.

Vraag 11

Hoe verhouden de zorgen van onder andere de Inspectie Justitie en Veiligheid, het personeel van de JJI's zelf, de ondernemingsraden en de commissies van toezicht dat er ondanks extra geld voor de reguliere JJI's daar nog steeds sprake is van personeelsgebrek en een veiligheidsrisico voor medewerkers en jongeren, zich tot het feit dat de KVJJ's voor een groot deel onbenut blijven?⁷

Antwoord 11

Dat is natuurlijk wrang. Ik zet me in om de mogelijkheden van de KVJJ's optimaal te benutten, om zo het gewenste maatwerk voor strafrechtelijke jongeren te realiseren. Hiermee kan tegelijkertijd de druk op het personeel

⁷ Inspectie Justitie en Veiligheid, 10 maart 2022, «Extra investeringen in JJI's nog niet overal merkbaar op de werkvloer», <https://www.inspectie-jenv.nl/actueel/nieuws/2022/03/10/extra-investeringen-in-jjis-nog-overal-niet-merkbaar-op-de-werkvloer>.

van de JJI's worden verlicht. Daarnaast wordt in bovengenoemde monitor momenteel nader onderzocht hoe groot de potentiële doelgroep van de KVJJ is.